

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: 286 840 129
E-mail: milan.tucek@soc.cas.cz

Veřejné mínění o interrupci, eutanazii a trestu smrti – květen 2013

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2013, v13-05</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>6. 5. – 13. 5. 2013</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraje (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1062</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OV.113, OV.158, OB.3</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>26. 6. 2013</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Milan Tuček</i>

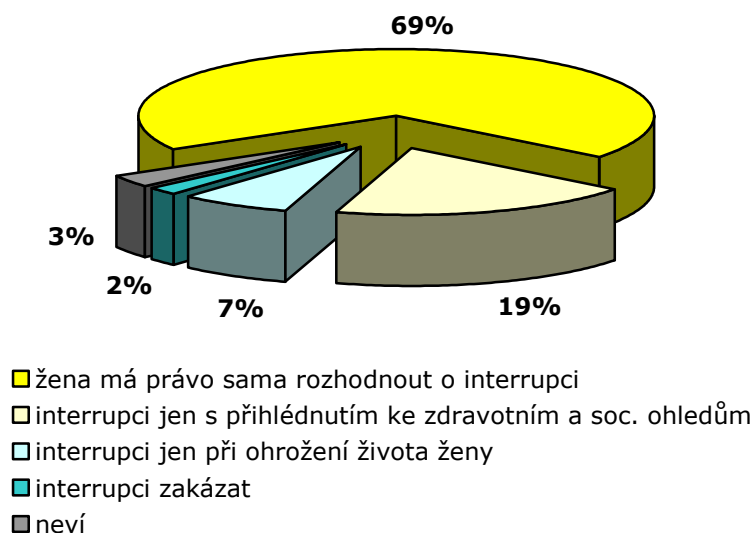
V květnovém šetření mapovalo Centrum pro výzkum veřejného mínění názory na z morálního hlediska kontroverzní otázky. Oslovení občané se vyjadřovali k interrupcím¹, k eutanazii² a k trestu smrti³.

Více než dvě třetiny Čechů se domnívají, že o interrupci má žena právo rozhodovat sama. Názor, že by umělé přerušování těhotenství mělo být povoleno jen s přihlédnutím ke zdravotním a sociálním ohledům na dítě a ženu, zastává 19 % respondentů. Výhradně při ohrožení života ženy by interrupci povolilo 7 % dotázaných a 2 % by interrupci úplně zakázala (viz graf 1).

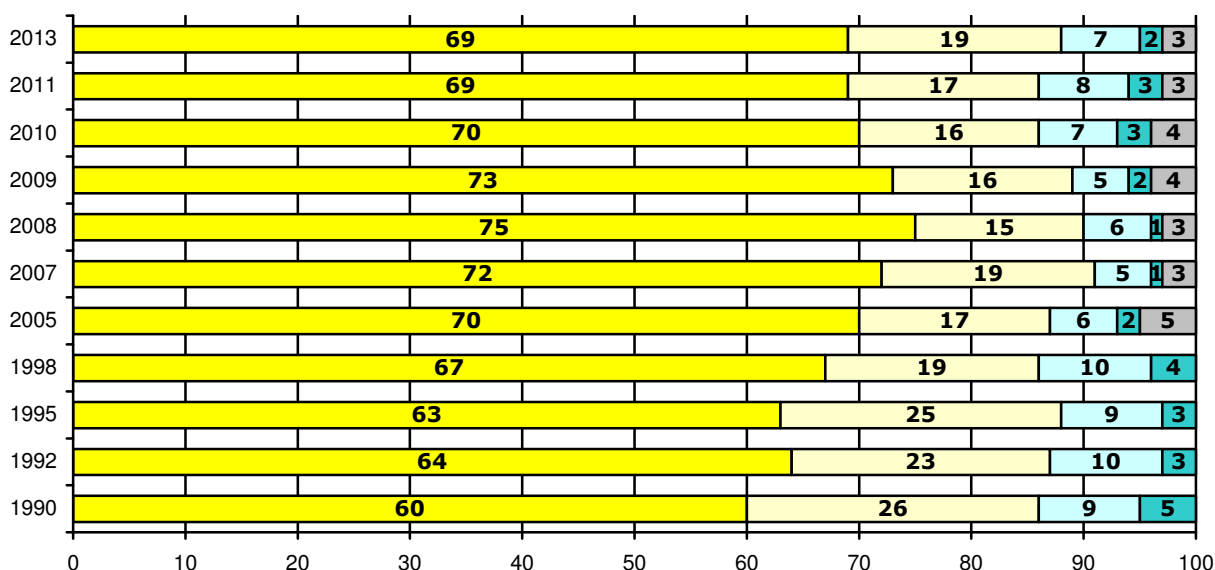
¹ Otázka: „Řekněte, který z těchto názorů je Vám osobně nejbližší: Žena sama má právo se rozhodnout, zda má být provedeno umělé přerušování jejího těhotenství; interrupce by měla být povolena jen s přihlédnutím ke zdravotním a sociálním ohledům na dítě a ženu; interrupce by měla být povolována jen v případě ohrožení života těhotné ženy; interrupce by měla být zakázána?“

² Otázka: „Souhlasíte s tím, aby náš právní řád umožňoval ukončení života nevyléčitelně nemocného člověka (tzv. eutanazii)? Rozhodně souhlasíte, spíše souhlasíte, spíše nesouhlasíte, rozhodně nesouhlasíte.“

³ Otázka: „Má či nemá podle Vás v České republice existovat trest smrti? Rozhodně má existovat, spíše má existovat, spíše nemá existovat, rozhodně nemá existovat.“

Graf 1: Názory na interrupce

Postoje veřejnosti k umělému přerušení těhotenství byly po celé sledované období poměrně liberální. Od roku 1990, kdy byla otázka v kontinuálním šetření veřejného mínění položena poprvé⁴, se podíl lidí podporujících právo ženy svobodně rozhodnout o svém těhotenství ještě zvětšil (viz graf 2).

Graf 2: Názory na interrupce: časové srovnání 1990 – 2013

- Žena sama má právo se rozhodnout, zda má být provedeno umělé přerušení jejího těhotenství.
- Interrupce by měla být povolena jen s přihlédnutím ke zdravotním a sociálním ohledům na dítě a ženu.
- Interrupce by měla být povolována jen v případě ohrožení života těhotné ženy.
- Interrupce by měla být zakázána.
- neví

Pozn.: Do roku 1998 byla data zpracovávána bez odpovědi „neví“.

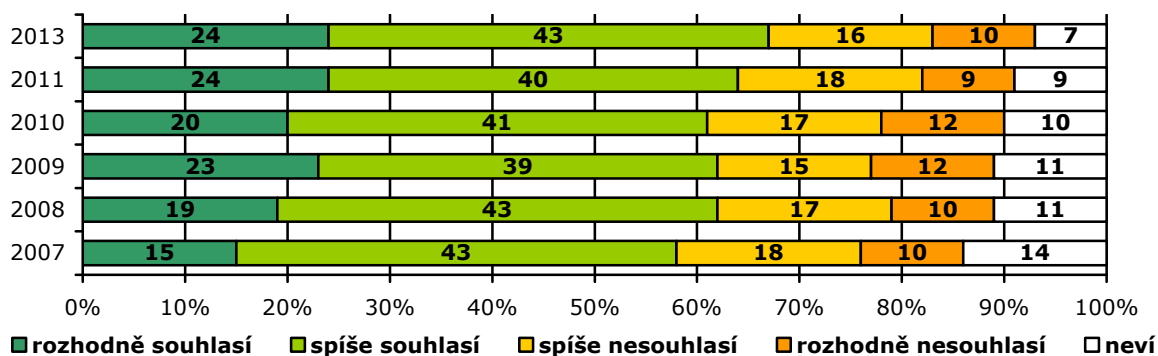
⁴ V letech 1990 – 1998 byla otázka součástí výzkumu Institutu pro výzkum veřejného mínění (IVVM), na jehož činnost CVVM navazuje.

Zásadní rozdíl v názorech na umělé ukončení těhotenství se projevil mezi těmi, kteří se přihlásili k nějakému náboženství (ti tvoří třetinu dotázaných), a nevěřícími. S výrokem, že žena má právo sama rozhodnout o interrupci, souhlasí pouze 59 % věřících ve srovnání se 74 % mezi nevěřícími. Věřící lidé statisticky významně častěji podporují povolení interrupce pouze s přihlédnutím ke zdravotním či sociálním důvodům (23 % ku 17 %) a interrupci při ohrožení života ženy (11 % ku 4 %). Úplný zákaz umělého přerušování těhotenství by podpořilo 5 % věřících a 1 % nevěřících.

S tím, aby žena mohla rozhodovat o interrupci sama, projevují souhlas významně častěji ženy (74 % ku 63 %). V názorech na interrupci hraje roli také věk dotázaných. Starší lidé nad šedesát let souhlasí s prvním výrokem z 60 %, kdežto nejmladší generace ze 72 %. Liberálněji se k interrupcím stavějí lidé s dobrou životní úrovní.

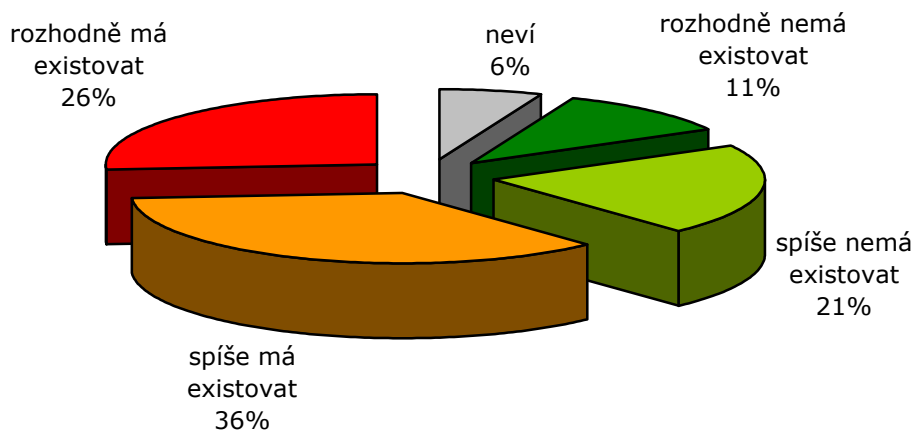
V otázce ukončení života nevléčitelně nemocného člověka se dvě třetiny oslovených (67 % při součtu odpovědí „rozhodně souhlasí“ a „spíše souhlasí“) kloní k názoru, že náš právní řád by měl eutanazii umožňovat. S uzákoněním eutanazie nesouhlasí 26 % respondentů, 7 % dotázaných se k tomuto tématu neumí vyjádřit (pro výsledky s časovým srovnáním s údaji z posledního šetření viz graf 3).

Graf 3: Názory na eutanazii (%)

Třídění druhého stupně ukázalo, že nesouhlas s eutanazií je statisticky významně častější u věřících lidí (38 %) než u lidí bez náboženského vyznání (20 %). S eutanazií častěji nesouhlasí lidé starší šedesáti let (30 %), v nejmladší generaci je nesouhlas zastoupen ve 23 %.

Trest smrti má v České republice tradičně více zastánců než odpůrců. Podle názoru necelých dvou třetin dotázaných by trest smrti v České republice existovat měl (62 % souhlasných odpovědí při součtu odpovědí „rozhodně má existovat“ a „spíše má existovat“). Naopak přibližně třetina veřejnosti soudí, že trest smrti by v českém právním řádu být zakotven neměl (32 % při součtu odpovědí „spíše nemá existovat“ a „rozhodně nemá existovat“). Odpověď „nevím“ zvolilo 6 % dotázaných (pro podrobné výsledky viz graf 4).

Graf 4: Názory na trest smrti

Také u trestu smrti se rozdíly v rozvrstvení odpovědí projevily zejména při třídění podle víry. Analýza ukázala, že statisticky významně častěji jsou pro absolutní trest lidé bez vyznání. Věřící lidé častěji odpovídali, že trest smrti rozhodně nemá existovat (rozdíl zhruba 8 %). Proti trestu smrti se častěji stavějí také vysokoškolsky vzdělaní lidé (v součtu negativních odpovědí 43 %).

V grafu 5 je vidět, že největší podporu měl trest smrti u české veřejnosti na počátku devadesátých let minulého století. V dalším období přes krátkodobé výkyvy tento podíl klesal a svého dosavadního minima dosáhl v roce 2002, kdy s existencí absolutního trestu souhlasilo 56 % dotázaných. Zastánci trestu smrti čítají (v souhrnu odpovědí rozhodně a spíše má existovat) v posledních pěti letech průměrně 62 % občanů.

Počet odpůrců trestu smrti stoupl ze 13 % v roce 1992 na 32 % v roce 2013.

Graf 5: Stoupenci versus odpůrci trestu smrti: vývoj (v %)